

Економска школа, Ужице

Усаглашавање критеријума оцењивања Школска 2026/2027. година

Критеријуми оцењивања из предмета – СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Оцењивање је континуирана педагошка активност којом се код ученика развија активан однос према учењу, подстиче мотивација за учење, развијају радне навике, а ученик се оспособљава за објективну процену сопствених постигнућа и постигнућа других ученика, при чему развија одређени систем вредности.

Како би се омогућила ефикасност учења, наставник се руководи следећим принципима при оцењивању: 1) поузданост: означава усаглашеност оцено са утврђеним, јавним и прецизним критеријумима оцењивања; 2) ваљаност: оцена исказује ефекте учења (оствареност исхода, ангажовање и напредовање ученика); 3) разноврсност начина оцењивања: избор одговарајућих и примена различитих метода и техника оцењивања како би се осигурала ваљаност, поузданост и објективност оцена; 4) редовност и благовременост оцењивања, обезбеђује континуитет у информисању ученика о њиховој ефикасности у процесу учења и ефекат оцено на даљи процес учења; 5) оцењивање без дискриминације издвајања по било ком основу; 6) уважавање индивидуалних разлика, образовних потреба, узраста, претходних постигнућа ученика.

На почетку школске године ученици се обавештавају о критеријумима, начину, поступку, динамици, распореду оцењивања и доприносу појединачних оцена закључној оцено. Наставник континуирано прати рад сваког ученика кроз проверавање усвојених знања, стечених на основу свих облика наставе (активности на часу, усменог одговарања, контролних задатака и тестова знања, пројеката, презентација, предавања...). Наставник омогућава ученицима да искажу сопствена размишљања о наставним темама и то адекватно вреднује. Наставник у поступку оцењивања прикупља и бележи податке о постигнућима ученика, процесу учења, напредовању и развоју ученика током године у дневнику рада и својој педагошкој документацији.

Оцена је описна и бројчана, и представља резултат континуираног и систематичног праћења остварених резултата, напредовања и развоја ученика.

Сваку оцену је могуће поправити. Приликом оцењивања ученици добијају објашњење зашто су оцењени одређеном оценом и сугестију како оцену могу поправити.

На часовима наставник води евиденцију о сваком ученику да ли има потребан материјал за рад, о његовом ангажовању и постигнућима.

Документација која прати процес оцењивања је есДневник, евиденција наставника, и задаци ученика.

Оценом се изражава:

- 1) оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, достизање исхода и степена развијености компетенција у току савладавања програма предмета,
- 2) ангажовање ученика у настави,
- 3) напредовање у односу на претходни период,
- 4) препорука за даље напредовање ученика.

Оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, достизање исхода и развијање компетенција у току савладавања програма предмета процењује се на основу: овладаности појмовном структуром и терминологијом; разумевања, примене и вредновања наученог и решавања проблема; рада са подацима и информацијама; интерпретирања и закључивања; вештина комуникације и изражавања у различитим формама; извођења радних задатака.

Ангажовање ученика обухвата: активно учествовање у настави, одговоран однос према постављеним задацима, сарадњу са другима и показано интересовање и спремност за учење и напредовање.

Напредовање у односу на претходни период исказује се оценом, чиме се уважава остварена разлика у достизању критеријума постигнућа.

Препорука за даље напредовање ученика јасно указује ученику на то шта треба да побољша у наредном периоду и саставни је део повратне информације уз оцену.

Формативно и сумативно оцењивање

Формативним оцењивањем прати се рад ученика, напредовање, активности, залагање на часу и дају се препоруке за даљи рад.

Сумативно оцењивање врши се писмено, кроз писмене и контролне задатке, тестове знања, и усмено, кроз одговарање, пројекте, активност на часу.

Усмена провера знања може се вршити на сваком часу.

Писмена оцењивања врше се након пређене тематске области, уз ранију најаву, а према распореду писаних провера знања.

Ако ученик изостане са једне или више провера, може му се провера дати на неком од следећих часова, а може се узети у обзир и активност, односно рад ученика на часовима или се ученик може усмено питати да би се допунила оцена.

Допунска и додатна настава

Допунска настава се реализује у складу са програмом наставног предмета. Циљ реализације допунске наставе је пружање подршке ученицима који спорије усвајају знања, оправдано су дуже одсуствовали са наставе или желе да утврде своја знања. Ученик може током часова допунске наставе да поправи делове наставног садржаја са којима није задовољан или је добио недовољну оцену.

Додатна настава се реализује у складу са програмом наставног предмета. Циљ реализације додатне наставе јесте проширивање и продубљивање знања, вештина и ставова код ученика који показују веће интересовање за садржаје наставног предмета.

Ученик са изузетним способностима, који стиче образовање и васпитање на прилагођен и обogaћен начин применом индивидуалног образовног плана, оцењује се на основу остварености циљева и прописаних стандарда постигнућа, као и на основу ангажовања.

Ученик који има тешкоће у учењу услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога и коме је потребна додатна подршка у образовању и васпитању, оцењује се на основу остварености циљева и стандарда постигнућа према плану индивидуализације или у току савладавања индивидуалног образовног плана. Ученику који стиче образовање и васпитање по индивидуалном образовном плану, а не испуњава захтеве по прилагођеним циљевима и исходима образовно-васпитног рада, ревидира се индивидуални образовни план.

ШТА СЕ И КАКО ОЦЕЊУЈЕ

Иницијални тест

Обавља се на почетку школске године, у првој или другој недељи. Наставник процењује претходна постигнућа ученика у оквиру одређене области, која су од значаја за предмет и разред. Резултат иницијалног процењивања не оцењује се и служи за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика. На основу иницијалног тестирања наставник добија информацију са каквим предзнањем ученици крећу у нови разред. Информацију даје сваком ученику посебно. Припрему за реализацију иницијалног процењивања наставник спроводи у сарадњи са наставницима истог предмета. Иницијално проверавање уједначено је на нивоу Стручног већа по захтевима, структури питања, броју питања (десет питања), начину бодовања, и нивоима – обухвата задатке на три нивоа (основни ниво – пет питања, средњи ниво – три питања, напредни ниво – два питања). Иницијални тестови бодују се према датој скали.

Скала за формативну оцену:

црвени смајли – 1, 2, 3, 4 бодова;

жути смајли – 5, 6, 7 бодова;

зелени смајли – 8, 9, 10 бодова.

Резултати иницијалног процењивања користе се и као податак за даље унапређивање рада школе у области наставе и учења.

Ученик се оцењује бројчано на више начина:

1. усмено – обрађено градиво, казивање и анализу стихова,
2. писмено – писмени задаци, контролни задаци,
3. активност на часу,
4. читање и тумачење књижевних дела,
5. прављење дневника читања,
6. презентације,
7. учешће у пројектима,
8. учешће на такмичењима и ваннаставним активностима.

Усмена проверка постигнућа ученика - обавља се у току оба полугодишта. Најмање по две оцене треба да буду на основу усмене провере постигнућа ученика. Оцена се уноси у есДневник након неколико питања (три/пет).

Писмена проверка постигнућа ученика - обавља се у току оба полугодишта, два писмена задатка у полугодишту, а контролни задаци и тестови знања после сваке пређене области.

Начини оцењивања контролних задатака или тестова знања:

Задаци са допуњавањем кратких одговора, задаци са означавањем, задаци вишеструког избора, спаривање појмова, подвлачење, задаци са тумачењем текста, задаци отвореног типа.

Бодовање контролног задатка или теста знања:

Постигнуће у контролном задатку или тесту знања се изражава у процентима и даје се оцена пропорционално процентима. Оцена са теста се уноси у есДневник у року од осам дана и мора бити евидентирана у распореду контролних и писмених задатака у дневнику и најављена унапред ученицима.

КРИТЕРИЈУМ ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ УСМЕНОГ ОДГОВАРАЊА:

ОЦЕНА	КУМУЛАТИВНИ МИНИМУМ
Довољан (2)	Ученик наводи основне тачне информације о теми и одговара на једноставна потпитања наставника.
Добар (3)	Испуњен минимум за оцену – довољан (2). Ученик својим речима објашњава основне појмове и везе међу њима и наводи одговарајући пример . Одговор је углавном повезан и језички јасан.
Врлодобар (4)	Испуњен минимум за оцену - добар (3). Ученик самостално повезује чињенице и појмове, образлаже закључке и примењује знање на новом примеру . Одговор је логично организован и претежно језички правилан.
Одличан (5)	Испуњен минимум за оцену – врлодобар (4). Ученик целовито сагледава тему, поређи и вреднује податке, тумачења или решења и своје закључке уверљиво аргументује. Говори течно, прецизно, језички правилно.

Оцену – недовољан (1) добија ученик који не испуњава критеријуме за оцену – довољан (2) и не показује заинтересованост за сопствени процес учења, нити напредак.

Помоћ наставника:

Довољан (2) – уз потпитања и усмеравање;

Добар (3) – уз повремени подстицај;

Врлодобар (4) – претежно самостално;

Одличан (5) – самостално и целовито.

ПРИЛИКОМ ПИСМЕНОГ ПРОВЕРАВАЊА (ТЕСТА ЗНАЊА) КОРИСТИ СЕ СЛЕДЕЋА СКАЛА:

Постигнуће изражено у процентима	Оцена
Испод 40%	Недовољан (1)
40 – 54%	Довољан (2)
55 – 69%	Добар (3)
70 – 84%	Врлодобар (4)
85 – 100%	Одличан (5)

На тесту знања одређује се број захтева и он треба да носи укупно 20 бодова. У оквиру једног задатка може бити више захтева, а задаци напредног нивоа носе више бодова од задатака основног и средњег нивоа.

Могући су бодови са **0,5**.

Скала оцењивања је следећа:

недовољан (1) – испод 8 бодова,
довољан два – 8, 9, 10 бодова,
добар (3) – 11, 12, 13 бодова,
врлодобар (4) – 14, 15, 16 бодова,
одличан (5) - 17, 18, 19, 20 бодова.

КРИТЕРИЈУМ ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ ПИСМЕНИХ ЗАДАТАКА:

ОЦЕНА	КУМУЛАТИВНИ МИНИМУМ
Довољан (2)	Састав одговара на тему кроз најмање осам смисаоно повезаних реченица.
Добар (3)	Испуњен минимум за оцену – довољан (2). Основна мисао је развијена конкретним објашњењем или примером у облику граматички и правописно исправних реченица.
Врлодобар (4)	Испуњен минимум за оцену - добар (3). Претежно јасно формулисани ставови образложени су релевантним примерима. Доминирају правописно и граматички исправне речи.
Одличан (5)	Испуњен минимум за оцену – врлодобар (4). Стилски упечатљив састав је продукт продубљено обрађене теме.

ПИСМЕНИ ЗАДАТАК КОЛИ НИЈЕ САСТАВ

Овај писмени задатак подразумева писање опширнијег одговора у облику једног пасуса, тј. четири до шест смисаоно повезаних реченица, чиме се проверава учениково знање из градива. Одговор треба да садржи тврдњу/став, два аргумента и њихово објашњење (образложење).

Табела се односи на једно питање (један одговор). Бодови се множе са бројем задатака. На једном часу реално је захтевати два питања (одговора).

За позитивну оцену неопходно је да ученик покаже основно познавање градива: наведе тачну тврдњу и најмање један релевантан аргумент. Само постојање четири до шест смисаоно повезаних реченица и њихова језичка исправност **нису довољни** за позитивну оцену.

КРИТЕРИЈУМИ	БОДОВИ
Садржај. Постоје и исправни су: ● тврдња (став), ● два аргумента, ● њихова образложења.	5 1 2 2
Обим (4–6 смисаоно повезаних реченица) ● 6 или 5 реченица ● 4 реченице ● 3 реченице и мање	1 1 0,5 0
Језичка (граматичка и правописна) исправност ● поштовање граматичких правила ● поштовање правописних правила	3 1,5 1,5
Стил – упечатљиво и складно обликовање одговора	1
УКУПНО	10

Могући су бодови са **0,5**.

Оцене

Довољан (2)	Добар (3)	Врлодобар (4)	Одличан (5)
4–5.5	6–7	7.5–8.5	9–10

Активност ученика

Оцењују се различите активности којима се показује примена знања ученика, самосталност и показане вештине у извођењу задатка. У активности ученика улазе кратки усмени одговори на часу приликом обнављања или обраде нове лекције, израда домаћих и истраживачких задатака, презентације, рад у тиму. Наставник прати активности ученика и благовремено их бележи у своју педагошку свеску. На тај начин наставник формативно оцењује ученика. Целокупна активност ученика може бити изречена сумативном оценом у есДневнику.

Опис потребних знања и вештина за добијање оцене:

одличан (5) – изузетно је активан и има изражен интерес за предмет; показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања;

врлодобар (4) – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања;

добар (3) – ученик прати наставу; повремено показује заинтересованост за сопствени процес учења, а препоруке за напредовање реализује уз стално праћење;

довољан (2) – ученик повремено прати наставу; ретко је активан на часу, али записује оно што се од њега очекује;

недовољан (1) – ученик не записује, не прати наставу и не ради домаће задатке; није активан на часу.

Учествовање у пројектима

Групни облик рада на одређену тему, а има за циљ: самостално прикупљање и критички одабир информација; решавање проблема; планирање и поштовање рокова; самосталан рад; рад у групи; сарадња; критички однос према властитом и туђем раду. Наставник јасно дефинише и упознаје ученике са елементима за вредновање пројекта, групног рада и индивидуалног рада у оквиру групе.

Презентација/Презентовање рада

Елементи за вредновање:

презентација садржи све битне и тачне информације;

садржај је јасно и систематично организован;

садржај је граматички и стилски исправан;

обогаћена адекватним илустрацијама;

коришћење мултимедијалних компоненти у функцији градива;

количина текста у презентацији се уклапа у стандарде добре презентације;

ученик јасно и гласно излаже;

излагање је по редоследу, прати презентацију;

сви чланови тима излажу;

излагање је занимљиво, остали ученици пажљиво прате.

Број бодова од 1 до 10.

Закључна оцена

Изводи се на крају оба полугодишта. Закључна оцена се предлаже поштујући важећи Правилник о оцењивању (изводи се на основу аритметичке средине свих добијених оцена које су унете у есДневник, сагледавања развоја, напредовања и ангажовања ученика и прикупљених података у педагошкој документацији наставника).

Ако ученик има довољан број оцена, наставник може да му омогући додатно одговарање зарад поправљања оцене.

У сумативну оцену на сваком од полугодишта може да улази и однос ученика према раду, долажења и залагања на допунској настави, итд.

Ученик на почетку школске године даје предлог оцене коју би желео да има, као и приликом закључивања оцене.

Ученику се након постигнућа и ангажовања обавезно даје препорука за даље напредовање.

Ниво и обим знања и ангажовање ученика оцењују се тако да закључну оцену:

Одличан (5) добија ученик који:

- је у потпуности савладао градиво,
- у потпуности показује способност примене знања у новим ситуацијама,
- је сигуран и самосталан, брзо и логично закључује,
- успешно повезује садржаје, уочава корелације с другим предметима,
- зна да примени знање у решавању задатака,
- брзо, тачно, опширно, логички и аргументовано одговара на постављена питања,
- је одговоран према раду;

Врло добар (4) добија ученик који:

- има висок ниво и обим знања и степен разумевања програмских садржаја,
- у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове,
- самостално изводи закључке који се заснивају на подацима,
- тачно, логично и углавном аргументирано одговара на постављена питања,
- поседује и успешно примењује стечена знања (уз мању помоћ наставника и висок степен ангажовања),
- доноси закључке на већ наученим примерима,
- је одговоран према раду;

Добар (3) добија ученик који:

- познаје и разуме кључне појмове и информације,
- има просечан ниво и обим знања и степен разумевања програмских садржаја,
- углавном тачно одговара на постављена питања, уз помоћ наставника,
- углавном разуме наставне садржаје и делимично примењује стечена знања,
- изводи закључке уз помоћ наставника,
- је понекад неспреман, али ипак може да искаже знање;

Довољан (2) добија ученик који:

- има задовољавајући ниво и обим знања (не разуме у потпуности наставне садржаје и отежано примењује стечена знања),
- делимично и површно одговара на постављена питања уз знатну помоћ наставника,
- код доношења закључака наилази на веће проблеме и несамостално доноси закључке;

Недовољан (1) добија ученик који:

- није достигао задовољавајући ниво и обим знања и разумевања програмских садржаја,
- не одговара на постављена питања и није усвојио кључне појмове,
- не разуме наставне садржаје,
- не показује вољу за стицањем знања.

СТРУЧНО ВЕЋЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ:

Слађана Јањић

Дејан Јоковић

Душица Виторовић

Тања Зечевић

Владаца Родаљевић